

KAPOLCSI MARGIT KATALIN*—

VARGÁNÉ NYÁRI KATALIN*

A kémiaoktatás jelene és jövője a Magyar Vegyészeti Múzeum tükrében

A Magyar Vegyészeti Múzeum oktatási programja legjelentősebb elemének, a nyári „Alkímista tábor” három évének tapasztalatairól szeretnénk beszámolni. A kémiaoktatás érdekében kifejtett tevékenységünk eredményeit a következő tagolásban ismertetjük:

– Népszerűsítés

Minden fórumon (helyi és országos szinten) népszerűsítettük a Magyar Vegyészeti Múzeumot a kémiatanárok körében. Ennek eredményeként megsokszorozódott a múzeumlátogató diákok száma. Szakmai folyóiratokban (mind múzeumi, mind pedagógiai) rendszeresen publikáltunk. Nemcsak a tábor meghirdetésekor, hanem a tapasztalatokról is beszámoltunk.

– Kísérletezés

Rendkívüli, rendhagyó kémiaórákat tartottunk igény szerint (életkornak, tudásnak megfelelően) hazai és határon túli diákoknak. A helyszínen bemutatott kísérletek mindig lenyűgözik a hallgatóságot, aktívan részt vesznek bennük, ezáltal az elméleti magyarázatot is könnyebben befogadják.

– Tudományos előadás

A környezet- és természetvédelem érdekében interaktív foglalkozásokat szerveztünk a víz világnapján, a környezetvédelmi világnapon és a Föld napján. Diákok és felkért előadók működtek közre, többek között: **dr. Szigeti Tamás**, a dr. E. Weßling Labor vezetője: „Élelmiszerkémia – Géntechnológiával módosított élelmiszerek”; **dr. Papp Sándor**, a Veszprémi Egyetem professzora: „Kémia felkeléstől lefekvésig”.

– Díjnyertes gyerekek

Országos pályázatot hirdettünk „Értől az óceánig” címmel, melynek lényege volt, hogy a fiatalok egy adott, őket érdeklő kémiai problémát dolgozzanak fel a kezdetektől egészen napjainkig. Pályázni lehetett képzőművészeti alkotásokkal is, azzal a feltétellel, hogy a kémia bármely területéhez kapcsolható alkotások szülessenek.

* Magyar Vegyészeti Múzeum, Várpalota

– Díjkiosztó ünnepség, vendég: **Jókai Anna**

A meghirdetett diákpályázat értékelésére ünnepi alkalmat teremtettünk. A díjátadó ünnepség rangját emelte, hogy a diákoknak és az őket felkészítő tanároknak a díjakat Jókai Anna Kossuth-díjas író adta át.

– Kamarakiállítás

„*Rég volt, hogy volt*” címmel összehasonlító tankönyvkiállítást rendeztünk a múzeumban. A kamara-kiállítás a kémiatankönyvek időrendi fejlődését mutatta be. A kiállítást a már említett díjátadó ünnepség előtt nyitottuk meg.

– Látogatás a Veszprémi Egyetemen

Közoktatási intézményekkel fenntartott kapcsolataink révén az egyetemlátogatás is részét képezi a táborok programjainak. Ezzel kitekintést kívánunk nyújtani az érdeklődő diákoknak, mely segítheti pályaválasztásukat.

– **Csermely Péter** és a kutatódiákok

A *Tehetségekért Baráti Kör Országos Egyesületével* is van kapcsolatunk és tőlük is rendszeresen kihívunk „tudósokat és tudósjelölteket” a diákokhoz, kötetlen beszélgetésre. Múzeumpedagógiai konzulensi feladatokat is végzünk.

– Üzemlátogatás

A tábor ideje alatt különféle üzem- és laborlátogatásokra visszük a gyerekeket. Ez a táborprogram is nagyon kedvelt, mert egyrészt manapság alig van lehetőség ilyenfajta ismeretszerzésre, másrészt a betekintés a késztermék – sokszor természetesnek vett – gyártásfolyamatába nagy élményt jelent. Többek között jártunk már a várpalotai kenyérgyárban (Pannon Sütő Kft.), a péti Nitrogénművek Rt. központi laboratóriumában, az inotai Alumíniumkohóban (MAL Rt., Alumínium Ágazat).

– Számítástechnikai gyakorlat

A táborozók számítógépes programok segítségével, játékos formában bővíthették ismereteiket.

– Ismerkedés a múzeum könyvtárával és tárgyi raktárával

A múzeumi gyűjtemények megismerése közben a könyvtárat és a tárgyi gyűjtemény raktárát is felkeresték a gyerekek, kisebb csoportokra bontva. A letűnt századok könyvritkaságai éppúgy felkeltették érdeklődésüket, mint a raktárban fellelhető „kincsek”.

– Kirándulás egy védett homokbányába

A gyerekek szakember kíséretében felkeresték az európai hírű „Szabó-féle” homokbányát, ahol geokémiai bemutatót tartottak számukra.

– Kirándulás Pusztapalotára

Kikapcsolódásként rövid túrára vittük a gyerekeket a pusztapalotai várromhoz. Útközben a környék növényvilágával, a helyszíni kőzetekkel ismerkedhettek meg, s persze az is bebizonyosodott, hogy sajnos a mai ifjúság szívesebben tölti idejét a számítógép előtt, mint a friss levegőn sétálgatva.

– Ismerkedés az elektronmikroszkóppal

A múzeum egyik különleges tárgya a Philips típusú működtethető elektronmikroszkóp, amelyet tanulmányozhattak a gyerekek.

– Restaurálási gyakorlat a restaurátor műhelyben

Elsősorban fémtárgyak tisztítása, állagmegóvása közben ismerkedhettek a táborlakók a vegyszerek tulajdonságaival.

– Terepgyakorlat a helyi bányatavaknál

A bányatavaknál gyorsesztekkel elemezték és értékelték a diákok a vízminőséget.

– Kémia és képzőművészet

E két, első hallásra távolinak tűnő terület kapcsolatát könyvkészítés közben ismerhették meg a gyerekek. A figyelmet és precizitást igénylő munkát örömmel végzik el, az elkészült naplókat pedig kedves emlékként vihetik haza.

– Veszprémi városnézés

A Veszprémi Egyetem megtekintése után nem maradhatott el a megyeszékhely nevezetességeinek megtekintése sem.

Mindezekon kívül az „alkimista bajnokság”, a kémia és a bor, a kémia és a csokoládé, a kémia és a zene mind-mind az egyhetes program részei voltak.

2002-ben a Tudomány Oktatásáért Nemzetközi Díj pályázatán a „Gyerekek a Magyar Vegyészeti Múzeumban” című pályaművel a nemzetközi zsűri elismerését nyertük el. Szintén elismerésként könyvelhetjük el, hogy több diák „törzsvendégnek” számít táborunkban.

Terveink a jövőben?

Szeretnénk folytatni a megkezdett utat, bővíteni a meglévő kínálatot, példát mutatni abban, hogy a kémia tudománya segítségével teljes életet élhetünk. Előadásunk végén azzal a kéréssel fordulunk a tisztelt hallgatósághoz, hogy kezdeményezéseink hírét környezetükben továbbadni szíveskedjenek. Hisszük, hogy olyan feladatot teljesítünk, amely nemcsak saját, hanem tudományunk és ezzel egész nemzetünk javát szolgálja.